

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

Ревизијата на успешност е спроведена со цел да се даде оценка за ефикасноста и ефективноста на воспоставениот систем на финансиско управување и контрола и внатрешната ревизија.

Поглавјето Ревизорски наоди ги содржи ревизорските прашања и одговорите на поставените цели на ревизијата утврдени во проблематичните подрачја, утврдените состојби како и препораки кои ревизијата ги дава со цел да се отстранат причините за констатираните неправилности и состојби.

Со ревизијата на успешност констатиравме ризични области кон кои ја насочивме ревизијата со цел да дадеме одговор на поставените ревизорски прашања кои се однесуваат на овој процес. Основната ревизорска цел на оваа ревизија е поставена во следното прашање:

„Дали се преземени потребните активности за воспоставување и обезбедување на ефикасност и ефективност на системот на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија“.

Со анализата на законската регулатива и подзаконските акти, извршената ревизија кај субјектот, произлегоа неколку значајни подрачја во делот на функционирањето на овој систем кои беа предмет на подетално анализирање:

1. Правната рамка и стратешките документи;
2. Финансиско управување и контрола, и тоа:
  - 2.1. Оценка на основните компоненти;
  - 2.2. Функционирање на процесите: утврдување на ефективноста на системот на интерни контроли при доделување на договорите за јавни набавки и плаќање на набавките и инвентарисување на средствата и обврските.
3. Внатрешна ревизија.

Како резултат на извршената ревизија на успешност за добивање одговор на поставената цел, констатиравме одредени состојби и слабости во горенаведените ризични области.

1. Правната рамка и стратешките документи

1.1. Во рамките на ризичната област која ги третира прашањата од **Правна рамка и стратешки документи кај Народниот правобранител на РМ**, ревизијата се фокусираше на детектирање на евентуални слабости, во делот на стратешките документи, кои може да влијаат врз воспоставувањето и функционирањето на финансиското управување и контрола. Со извршената ревизија утврдивме дека не се преземени активности за донесување на Стратегија за управување со ризици со која ќе се обезбеди разумно уверување дека истите (целите) ќе се постигнат, односно не се преземени активности за утврдување, проценка и контрола на настаните и состојбите кои може да имаат влијание врз остварување на целите на оваа институција (детално опишано во точка 2.1.2. од овој извештај).

2. Финансиско управување и контрола

Во рамките на ризичната област која третира прашања од **финансиското управување и контрола**, ревизијата имаше за цел да даде одговор на повеќе ревизорски прашања поврзани со основните компоненти на Финансиското управување и контрола.

2.1. Компоненти на финансиското управување и контрола

Финансиското управување и контрола се заснова на одредбите на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, меѓународно прифатените стандарди и стратешките документи од оваа област, при што правилната имплементација е условена од степенот на меѓусебно поврзаните компоненти, и тоа:

- 2.1.1. Контролна средина;
- 2.1.2. Управување со ризиците;
- 2.1.3. Контроли;
- 2.1.4. Информации и комуникации;
- 2.1.5. Мониторинг.

Во функција на градење на одговори зад секое од поставените прашања, утврдени се следните состојби, дадени се образложенија и препораки за надминување на утврдените состојби и тоа како што следува:

2.1.1. Контролна средина

Раководителот на субјектот согласно на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола и Стандардите за внатрешна контрола има обврска да воспостави контролно окружување како една од компонентите на финансиското управување и контрола кое е основа на целиот систем за внатрешна контрола, влијае врз целокупниот квалитет на внатрешната контрола и има генерално влијание врз тоа како се утврдуваат стратегијата, целите и како се структурирани контролните активности. Правилно воспоставеното контролно окружување претставува основа за сите останати компоненти на внатрешната контрола со што се обезбедува намалување на ризиците во однос на неправилно користење на средствата, како и се зголемува дисциплината и одговорноста на вработените.

Заради наведеното потребно е да се обезбедат елементите на контролното окружување и тоа:

- Личен и професионален интегритет на раководителите и вработените во субјектот;
- Начин на размислување и стил на работење на раководителите;
- Организациона структура која обезбедува поделба на одговорностите и јасни правила, права обврски и нивоа на известување;
- Политики и практики на управување со човечки ресурси, и

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

- Компетентност на вработените.

Народниот правобранител на Република Македонија има преземено активности во насока на исполнување на наведените елементи на контролното окружување. Субјектот на ревизија има усвоено План за воспоставување на финансиско управување и контрола, општа процедура за финансиското работење која опфаќа поголем број на области, интерни акти со кои е извршено разграничување на одговорностите на вработените во институцијата и донесена е Годишна програма за едукација на вработените. Народниот правобранител на РМ има воспоставено полугодишен систем за оценување на вработените, а ангажманот на нови вработени се врши по пат на интервјуирање и тестирање на кандидати врз основа на формирана база на испитни прашања.

Со извршената ревизија на законските и под законските акти како и на останатата документација која ни беше обезбедена од страна на субјектот предмет на ревизија ги утврдивме следните слабости:

- Врз основа на член 24 од Законот за државни службеници, а со цел континуирано стручно оспособување и усовршување како и зголемување на ефикасноста во извршување на тековните работни задачи Народниот правобранител има обврска да усвои Годишна програма за обука на државните службеници вработени во оваа институција. Во програмата, која има добиено позитивно мислење од страна на Министерството за информатичко општество и администрација, наведени се приоритетните области за обука на државните службеници при што истакнати се поголем број на теми од значење за тековното извршување на работните обврски, при што потребите за обуки се согледани и врз основа на изјаснување на вработените. Од доставената документација и извршените интервјуа утврдивме дека институцијата за 2013 година има предвидено учество на т.н. генерички обуки во организација на Министерството за информатичко општество и администрација. И покрај тоа што во Годишната програма за едукација е нагласена потребата од стручни обуки за вработените кај Народниот правобранител на РМ особено во делот на извршување на стручниот дел од работењето на оваа институција, вакви обуки не биле организирани од страна на Народниот правобранител на РМ во известувачкиот период ниту пак на вработените им е овозможено посетување на истите кај друг правен субјект поради недостаток на средства. Потребата од организирање на дополнителни обуки во врска со стручниот дел од работењето на Народниот правобранител на РМ како обврска е наведена и во членот 41 од Законот за народен правобранител со кој е предвидено и обезбедување на посебни средства во Буџетот наменет за Народниот правобранител на РМ за оваа намена.
- Народниот правобранител има усвоено Правилник за организација и начин на водење на сметководството, за јавна внатрешна финансиска

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

контрола, како и внатрешна ревизија, за попис и усогласување на побарувањата и обврските и амортизација и ревалоризација на средствата на Народниот правобранител на РМ. Во овој правилник детално се опишани активностите и одговорностите на вработените како и одговорните лица за материјално – финансиско работење и утврдена е одговорност на други лица во доменот на сметководството и другите делови на материјално – финансиското работење. Изработени се и работни верзии на поединечни процеси од повеќе области за тековното работење на субјектот, а во врска со финансиското управување и контрола, но истите се уште не се авторизирани од раководството на Народниот правобранител на РМ.

Народниот правобранител на РМ има донесено акт за систематизација и организација на работните места во кој е систематизирано одделение за финансиски прашања. Во ова одделение во известувачкиот период се ангажирани три вработени лица. Законот за јавна внатрешна финансиска контрола во членовите 11, 16 и 20 има предвидено надлежности за раководителот на одделението за финансиски прашања како и соодветна поделба на надлежностите на начин кој не дозволува едно службено лице истовремено да биде одговорно за одобрување, извршување, сметководство и контрола. Согласно на актот за систематизација и организација раководителот на одделението за финансиски прашања истовремено ги извршува работите во врска со водењето на сметководствената евиденција, како и ex-ante и ex-post контрола и има добиено овластување да врши плаќања, со што е извршено концентрирање на повеќе овластувања кај едно лице, кои во согласност со погоре наведените членови од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола треба да бидат дисперзирани кај повеќе лица. Дополнително на ова двете лица кои имаат добиено овластување и под овластување за вршење на плаќања хиерархиски му одговараат на лицето кое има овластување за преземање на финансиски обврски што не е во согласност со членот 20 од овој закон. Причина за не екипираноста на одделението за финансиски прашања со доволен број на лица со што правилно би се одговорило на барањата на ЗЈВФК, можат да се лоцираат и во релативно малиот буџет на оваа институција. Како резултат на погоре наведените слабости Народниот правобранител на РМ, формално правно, нема остварено правилно и законско разграничување на должностите согласно на законските одредби од ЗЈВФК.

2.1.2. Управување со ризиците

Согласно член 15 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола и Прирачникот за финансиско управување и контрола Компонента 2 – Управување со ризиците, ИНТОСАИ Стандарди за внатрешна контрола – Оценка на ризикот, раководното лице на институцијата треба да преземе

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

активности за утврдување, проценка и контрола на настани и состојби кои може да имаат влијание врз остварување на целите на институцијата како и оценка на изложеноста на активностите на ризик.

Во врска со исполнување на оваа законска обврска, Народниот правобранител во текот на 2011 година има донесено Стратешки план за период 2012 – 2015 година кој во себе ја вклучува мисијата и општите цели на Народниот правобранител. Народниот правобранител на РМ нема донесено Годишен план во кој ќе бидат дефинирани главните цели, специфичните цели и очекуваните резултати соодветни на расположливите ресурси меѓутоа има донесено Програма за работа во која се наведени тековните работни задачи на кои ќе работи Народниот правобранител на РМ. Субјектот на ревизија нема изготвено Стратегија за управување со ризици со која ќе се утврди прифатливото ниво на изложеност на ризици, проценката на веројатноста за настанување на ризикот и неговото влијание, следење и оценка на ризиците. Утврдената состојба предизвикува отсуство на активности за превенција и минимизирање на ризикот од неисполнување на целите на институцијата.

Во текот на вршење на ревизијата одговорното лице на субјектот донесе Решение за формирање на работна група чија главна задача ќе биде изготвување на Стратегија за управување со ризици и воведување на соодветни и ефикасни внатрешни контроли во Народниот правобранител поради што ревизијата за овој дел од утврдената состојба не дава препорака.

2.1.3. Контроли

Согласно член 16 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, Стандарди за внатрешна контрола, Прирачник за финансиско управување и контрола и Законот и Правилникот за сметководство за буџети и буџетските корисници раководство на субјектот треба да утврди контролни активности кои ќе се темелат на политики и процедури кои се воведуваат и спроведуваат за осигурување на спроведување на целите, односно управување со ризиците. Со нив се опфатени постапки за одобрување, пренесување на овластувања и одговорности, разграничување на должности, систем на двоен потпис, постапки за точно, правилно и ажурно евидентирање на сите трансакции, како и воспоставување на ex - ante и ex - post контрола, усогласување на евиденции и контроли во информатичка технологија.

Констатираните недостатоци во поглед на разграничувањето на должностите и воспоставените ex - ante и ex - post контроли се истакнати во точката 2.1.1. алинеја 2 од овој извештај.

Раководителот на субјектот има обврска согласно одредбите на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, Законот за сметководство за буџет и буџетски корисници да обликува соодветен информациски систем,

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

организациска структура, пропише процедури, изврши разграничување на должностите и обезбеди ефективност на системот на интерни контроли.

Наведената активност преземена од раководителот на субјектот треба да обезбеди разумно уверување за постигнување на целите на субјектот на ревизија во однос на веродостојноста на финансиското известување, ефективноста и ефикасноста на работењето и усогласеноста со применливите закони и прописи. Заради наведеното потребно е да обезбедат:

- информациски системи и апликативни програми кои ќе се потпираат на точни податоци и воедно да вршат точна обработка на податоците;
- пристап до податоците од овластени лица;
- евидентирање на авторизирани и постоечки трансакции;
- соодветно разграничување на должностите и делегирање на овластување и пристап до информациските системи согласно правата утврдени од раководителот на субјектот;
- промената на податоци во базата на податоци да се врши исклучиво од овластени лица;
- навремено, хронолошко и ажурно внесување на податоците во системите или програмите;
- извршување на потребни промени во системите или програмите;
- заштита од губење на податоци или можност за пристапување до потребните податоци, и
- заштита од измена и дополнување на историските податоци во базата на податоци.

Обврската на раководителот на субјектот да обликува соодветен информациски систем и организациска структура како и пропишувањето на процедури и разграничување на должностите се уредени со одредбите на член 7, член 8 и член 17 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола.

Со оглед на тоа што ИТ системот на Народниот правобранител на РМ се наоѓа на високо ниво на развиеност и голем дел од текот на документацијата се одвива преку истиот должни сме да укажеме на следните недостатоци кои би можеле да имаат влијание врз понатамошното успешно функционирање на истиот:

- отсутствува стратешки план за развој на ИТ системот или акционен план за имплементација на ИТ системот;
- недостасуваат политики и процедури за користење и пристап до ресурсите во информационите системи, иако вакви политики се имплементирани во системот, и
- податоците од финансиското работење на крајот на фискалната година не се заклучени и постои можност да бидат изменети.

Наведените состојби создаваат ризици во однос на веродостојноста на финансиското известување, ефективноста и ефикасноста на работењето.

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

Со доставените забелешки на Нацрт извештајот на овластениот државен ревизор Генералниот секретар на Народниот правобранител на Република Македонија известува дека е извршено заклучување на податоците од финансиското работење, односно истите постапиле по дадената препорака на ревизијата.

2.1.4. Информации и комуникации

Народниот правобранител преземал мерки и активности за градење на соодветен информациона систем преку користење на апликација/софтвер ЛОТУС за архивското, предметното и финансиското работење кој се наоѓа на висок степен на развиеност.

Примената на горенаведениот софтвер овозможува ефикасен систем на комуникација односно хоризонтална и вертикална/внатрешна и надворешна комуникација, а раководителот на субјектот и вработените да примаат точни, веродостојни, јасни, целосни, навремени, корисни, разбирливи и достапни информации.

За поедноставно ракување со апликацијата изработен е и прирачник/упатство за начинот на ракување кој содржи правила за подготвување, извршување, пренесување, употреба и архивирање на документи.

2.1.5. Мониторинг

Согласно Законот за јавна внатрешна финансиска контрола со мониторингот се проверува правилното функционирање на системот за финансиско управување и контрола. Раководството на субјектот има обврска да воспостави систем на мониторинг преку постојано следење, самопроцени и внатрешни ревизии на поедини процеси и на функционирањето на целиот систем за финансиско управување и контрола со цел оценување на правилното функционирање на овој систем како и согледување на можностите за исправка на недостатоците и подобрување на неговото функционирање.

Од извршените ревизорски постапки, утврдивме дека субјектот на ревизија во известувачкиот период не преземал мерки и активности преку единицата за финансиски прашања да изврши самопроцена на одделните процеси на системот за финансиско управување и контрола во субјектот. Како резултат на тоа во годишниот финансиски извештај не е пополнет извештајот за спроведените самопроцени, согласно член 47 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола. Ваквата состојба има за ефект не поседување на доволно информации од страна на раководството на Народниот правобранител на РМ за целосноста и ефикасноста на функционирањето на финансиското управување и контрола кај субјектот на ревизија.

2.2. Со ревизијата на процесите за управување и контрола при утврдување на ефективност на системот на интерни контроли при спроведувањето доделување на договорите за јавни набавки и плаќање на набавките и инвентарисување на средствата и обврските констатирана е следната состојба:

2.2.1. Системот на интерни контроли во процесот на доделување на договорите за јавни набавки и плаќање на набавките

Процесот на Јавни набавки е во директна корелација со реализација на Буџетот на Народниот правобранител на РМ преку изготвување и усвојување на План за јавни набавки и доделувањето на договорите за јавни набавки согласно утврдениот план. Во текот на известувачкиот период планот за јавни набавки е променет два пати поради дополнителни потреби за набавки. Изработката на планот во делот на висината на средствата која се обезбедува од Буџетот како и планираните количини на набавката се врши врз основа на историски податоци од минати години и висината на расположливите средства. Согласно доставените прегледи за спроведени постапки за јавни набавки Народниот правобранител на РМ во известувачкиот период има спроведено 17 набавки со барање за прибирање на понуди согласно член 100 од ЗЈН. Во истиот период, јавните набавки кај Народниот правобранител на РМ се во надлежност за доделување/спроведување на една комисија за јавни набавки. Предмет на ревизија беа 8 постапки за јавни набавки при што констатиравме дека истите се спроведени во согласност со одредбите од Законот за јавни набавки.

Во врска со подготовката на тендерската документација во делот на техничките карактеристики кај една од ревидираните постапки утврдивме дека од страна на договорниот орган се вклучени критериуми кои можат да имаат рестриktivно влијание врз конкурентноста или да внесат неизвесност во поглед на можноста заинтересираните економски оператори да ги исполнат бараните критериуми. На оваа постапка се јавиле два заинтересирани економски оператори од кој еден не ги исполнил бараните услови и бил исклучен од постапката што за ефект имало прифаќање на добиената понуда со повисока цена на чинење.

2.2.2. Инвентарисување на средствата и обврски

Согласно одредбите од Законот за сметководство за буџетите и буџетските корисници и Правилникот за сметководството за буџетите и буџетските корисници пописот е процес на усогласување на состојбата на средствата и нивните извори, побарувањата и обврските искажани во сметководствената евиденција со фактичката состојба. Согласно на овие акти како и на интерните акти усвоени од страна на субјектот на ревизија, активностите околу реализацијата на процесот на попис ги извршува комисија за попис, именувана од страна на Генералниот секретар.

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

Ревизијата констатира дека пописот не е извршен на начинот како што е уредено во членот 29 до член 35 од Правилникот за сметководството на буџетите и буџетските корисници и член 21 од Законот за сметководството на буџетите и буџетските корисници. Причина за тоа се следниве утврдени состојби:

- нецелосно пополнети пописни листи за извршениот попис кои содржат податоци само за количината на постојаните средства, без да се внесат вредносните показатели поединечно за секое средство, со што е оневозможено усогласувањето на фактичката со сметководствената состојба и не е утврдена евентуална материјална и вредносна разлика;
- дел од материјалните средства не се обележани со инвентарен број;
- извршениот попис на паричните средства и обврските е формално извршен, со преземање на податоците од сметководствената евиденција, а не со проверка и потврдување на реалноста на искажаните износи. Не е утврдена старосната структура на обврските ниту пак е утврдено дали се преземани мерки од страна на одговорните лица за неизмирени обврски и не се приложени последните банкови изводи и благајнички извештаи (денарски и девизни) за сите сметки со кои располага институцијата;
- во известувачкиот период не е извршен попис на побарувањата и книгите во библиотека на институцијата. Попис на книгите не е извршен ниту во претходните 5 години;
- не се изготвени посебни пописни листи за утврдената состојба со пописот на денарските, девизните средства и обврските;
- на дел од вработените им е доделена на користење опрема во сопственост на институцијата, меѓутоа само мал дел од овие вработени материјално се задолжени со реверси за опремата која ја користат (преносливи компјутери, фотоапарати и мобилни телефони), при што на овој начин се создава ризик од неосновано стекнување на сопственост на материјалните средства;
- ревизијата изврши попис на неколку локации кои беа наведени во пописните листи на Народниот правобранител на РМ при што утврдивме дека податоците кои се наведени во овие пописни листи не одговараат со фактичката состојба која ја затекнавме на лице место.

Како резултат на ова процесот на инвентарисување не е извршен на начин како што е предвидено со горенаведените законски и под законски акти и процедури при што овие неправилности во извршениот попис не даваат доволно уверување за реалноста и објективноста на состојбите прикажани во финансискиот извештај Биланс на состојба на 31.12.2013 година.

3. Во рамките на ризичната област која третира прашања од **Внатрешната ревизија** извршени се истражувања со цел да се даде одговор на повеќе ревизорски прашања поврзани со слабости и потенцијални ризици во оваа област.

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

Во функција на градење на одговори зад секое од поставените прашања, утврдени се следните состојби и дадени се образложенија:

3.1. Организациона поставеност и кадровска екипираност на внатрешна ревизија:

3.1.1. Со Законот за јавна внатрешна финансиска контрола се уредува системот на јавна внатрешна финансиска контрола кој го опфаќа финансиското управување и контрола, внатрешната ревизија и нивната хармонизација. Согласно член 31 и 33 од овој закон, субјектите од јавниот сектор се должни да основаат единици за внатрешна ревизија, кои треба да се организациски и функционално независна и директно и единствено одговорни на раководителот на субјектот од јавниот сектор. Ваквата поставеност на единицата за внатрешна ревизија треба да обезбеди остварување на нејзината основна цел за независно разумно објективно уверување и совет на раководството на субјектот со цел за подобрување на работењето на субјектот и зголемување на ефикасноста на системите за внатрешна контрола.

Со извршениот увид во законската регулатива и интерните акти на субјектот предмет на ревизија, ревизијата утврди дека одделението за внатрешна ревизија при Народниот правобранител на РМ не ги исполнува критериумите од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, за организациска и функционална независност и не е директно и единствено одговорно на раководителот на субјектот.

Согласно Правилникот за систематизација на работните места во Стручната служба на Народниот правобранител на Република Македонија, единицата за внатрешна ревизија организациски се наоѓа во рамките на Стручната служба, чиј што раководител согласно член 46 од Законот за народниот правобранител е Генералниот секретар. Одговорноста за своите работи и задачи за вработените во Стручната служба е уредена во членот 26 од овој Правилник каде е пропишано дека тие се одговорни пред Народниот правобранител, неговите заменици и Генералниот секретар. Како последица на оваа единица т.е. одделението за внатрешната ревизија за своите работи и работни задачи одговара како пред Народниот правобранител, така и пред неговите заменици и Генералниот секретар, со што не е обезбедено доследно почитување на членот 33 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола.

Наведеното може да има влијае врз независното вршење на активностите и обврските на внатрешната ревизија и остварување на целта за обезбедување на независно, разумно и објективно уверување, совет и известување на раководителот на субјектот во насока на подобрување и остварување на целите на субјектот со кој тој раководи.

3.1.2. Согласно на член 30 и 31 алинеја 1 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола субјектите од јавниот сектор задолжително

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

основаат единица за внатрешна ревизија со раководител и еден внатрешен ревизор доколку просечниот буџет на субјектот надминува 50 милиони денари за последните три години. Оваа законска обврска Народниот правобранител на РМ ја има исполнето преку систематизирање на единицата за внатрешна ревизија во Правилникот за систематизација на работните места со предвидени три работни места при што во известувачкиот период пополнето е единствено работното место на раководител на одделението. Од извршената споредба на Законот за јавна внатрешна финансиска контрола и Правилникот за систематизација на работните места во делот на описот на работните задачи на внатрешните ревизори, како и во останатите интерни акти донесени од страна на внатрешниот ревизор, утврдивме дека на раководителот на одделението му се доделени работни задачи кои не го опфаќаат делот во врска со процена на системите за финансиско управување и контрола, видовите на внатрешна ревизија, средствата од ЕУ фондовите, точноста на сметководствената евиденција, проверка на економичноста, ефикасноста и ефективноста на работењето и останатите работи во поглед на извршувањето на ревизиите. Овие работни задачи се делумно алоцирани на работното место советник – внатрешен ревизор, меѓутоа субјектот на ревизија го нема пополнето ова работно место, а со оглед на висината на буџетот на оваа институција неизвесно е дали има потреба од истото. Како резултат на ова со Правилникот за систематизација на работните места, не е воспоставено соодветен опис на работните задачи на раководителот на одделението за внатрешна ревизија согласно член 24, 28 и 32 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола што доведува до неизвесност во поглед на целосниот опфат, навременото и целосното извршување на работните задачи поврзано со функцијата на внатрешната ревизија.

3.2. Планирање и одобрување на плановите на внатрешна ревизија и степен на реализација

Согласно член 40 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, раководителот на Единицата за внатрешна ревизија има обврска да изготвува стратешки и годишен план за внатрешната ревизија врз основа на извршената процена на ризиците. Иако Народниот правобранител на РМ се уште нема изготвено и донесено Стратегија за управување со ризици, раководителот на Единицата за внатрешна ревизија пристапил кон изготвување на Стратешкиот и Годишниот план за внатрешната ревизија. Во нив се содржани и наведени процесите и системите каде се посочени потенцијалните ризици на функционалните активности, но не се содржани податоци кои ќе укажат дека посочените ризици и ризични процеси се определени врз основа на објективна процена на ризиците и нивно рангирање како што е предвидено во член 24 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, како и начинот на кој е извршен изборот на процесите содржани во Стратешкиот и

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

Годишниот план за внатрешната ревизија.

Со извршениот увид во Стратешкиот и Годишниот план за внатрешна ревизија за 2013 година и досиејата од извршените ревизии за известувачкиот период, ревизијата констатираше недоволна димензионираност на Годишниот план за внатрешна ревизија за 2013 година и негово нецелосно реализирање. Имено, со Годишниот план за 2013 година е планирано вршење на две ревизии, при што успешно реализирана е една од предвидените ревизии во врска со процесот на реализација на јавните набавки кај Народниот правобранител на РМ. Предвидената ревизија со Годишниот план за 2013 година која не е извршена, е прераспоредена и вклучена за извршување во Годишниот план за ВР за 2014 година. Како резултат на ова не е постапено во согласност со член 24 од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола со кој се бара внатрешната ревизија да изврши контрола на соодветноста, економичноста, ефективноста и ефикасноста на системот за финансиско управување и контрола, веродостојноста на финансиските информации, извршувањето на задачите и остварувањето на целите итн. Не ни беа презентирани податоци за остварена соработка на ова поле помеѓу одделението за внатрешна ревизија и Секторот за јавна внатрешна финансиска контрола при Министерството за финансии, ниту податоци за примени насоки, упатства или забелешки од Секторот за јавна внатрешна финансиска контрола при надлежното министерство во поглед на изготвувањето и реализацијата на Стратешкиот и Годишниот план на внатрешната ревизија при НП.

Ваквата состојба може да има влијание врз изготвувањето и реализацијата на плановите на внатрешната ревизија кои не се компатибилни со плановите на ниво на институцијата во поглед на определувањето, рангирањето и управувањето со ризиците и остварување на целосно, навремено, ефективно и ефикасно остварување на функција на внатрешната ревизија согласно целите на организацијата.

ЗАКЛУЧОК

Оваа ревизија на успешност е спроведена со цел обезбедување на објективна и реална оценка за тековните состојби за ефикасноста и ефективноста на системот на јавната внатрешна финансиска контрола кај Народниот правобранител на Република Македонија.

Опфатот и доказите кои се обезбедени по пат на спроведување на техники и методологија од страна на ревизијата, даваат основа да го изразиме следниот заклучок:

Од страна на раководството на институцијата се преземени мерки, политики и конкретни активности за пропишување на под законските и интерните акти, донесување и имплементација на процедурите за финансиско управување и контрола (планирање, извршување, мониторинг и известување) и внатрешната ревизија. Состојбите кои се наведени во овој извештај можат да имаат одредено влијание врз ефикасноста и ефективноста на вака воспоставениот систем, поради што констатиравме дека има потреба за подобрување на ефикасноста и ефективноста на Финансиското управување и контрола и Внатрешна ревизија.

Во насока на подобрување на констатираните состојби во продолжение даваме препораки со чие надминување би се подобрила ефикасноста и квалитетот на работењето на Народниот правобранител на РМ.

Препораки :

1. Во наредниот период Народниот Правобранител на РМ во предлог Буџетот да предвиди средства за спроведување на обуки на вработените согласно на потребите кои се нагласени во актите усвоени од страна на Народниот правобранител.
2. Народниот правобранител на РМ да донесе Стратегија за развој на информациониот систем или акционен план за дефинирање насоки за исполнување на зададените цели и да пропише политики и процедури за користење и пристап до ресурсите во информацискиот систем.
3. Одделението за финансиски прашања во соработка со останатите организациони единици во Народниот правобранител на РМ да изврши самопроцена на одделните процеси на системот за финансиско управување и контрола.
4. Проценката на личната, економската, финансиската и техничката способност на економските оператори, одговорните лица на Народниот правобранител на РМ да ја вршат во насока на промовирање на

РЕВИЗОРСКИ НАОДИ

конкурентноста, недискриминацијата и рационалното користење на средствата.

5. Раководителот на субјектот да го организира пописот во согласност со одредбите на законските прописи и усвоениот Правилникот за попис и усогласување на побарувањата и обврските и амортизација и ревалоризација на средствата, донесен од страна на Народниот правобранител на РМ.

6. Раководителот на одделението за финансиски прашања да изврши задолжување на вработените со опремата со која располагаат (мобилни телефони, преносливи компјутери и фото апарати).

7. Народниот правобранител на РМ да преземе активности за измена на Правилникот за организација на работните места, во насока на обезбедување на организациска и функционална независност на одделението за внатрешна ревизија и нејзина директна и единствена одговорност пред раководителот на субјектот.

8. Народниот правобранител на РМ да преземе мерки и активности за измена на Правилникот за организација на работните места во насока на обезбедување на целосен опфат на потребните работни задачи кои произлегуваат од ЗЈВФК наменети за внатрешната ревизија и нивно доделување за извршување и на раководителот на одделението за внатрешна ревизија.

9. Раководителот на Единицата за внатрешна ревизија да преземе конкретни мерки и активности во насока на зголемување на бројот на извршени ревизии во текот на годината.